

Människan utsatthet och landstingets blå plasttossor

Radio Uppland 6.12.01

Jag har varit ute i landet och talat en del om stress med anledning av antologin Fortsverige. Och folk har ofta frågat: Kan man verkligen skämta om utbrändhet och ångest. Och jag har sagt att det kan man absolut då humorn och tragiken har samma källa. Människan är en märklig varelse som ofta skildrar sig själv som ett mirakel, som guds avbild. Men ändå är hon kanske det mest valhänta djur som vandrar på denna jord, snärjd i biavsikter, gräset dör där hon kissar. Vi förhäver oss, kränker våra närmaste, berusas av högmod och är minst av allt gudomliga. Detta är människans tragiska öde. Men det är samma förhävelse och tillkortakommanden, samma fåfänga, vår förvirring och tankspriddhet som också är källan till all humor. Jag älskar människan i hennes utsatthet, då är hon som mest älskansvärd eller "omtöcheligen" som vi säger i Norrbotten.

Låt mig berätta om kvinnan från en by i det inre av Uppland. Hennes blygsel och olustkänslor inför Uppsalas människomassor gjorde att hon drog sig för att åka dit. Men inför julen blev hon tvungen då ungarnas önskningsbar bara gick att införskaffa i detta urbana centra. När hon klev av bussen överfölls hon omedelbart av det höga tempot och de bländande ljusen som gjorde henne skrämde och omtöcknad. Ensam och utslängd i världen bland myllrande obekanta ansikten, febrigt blossande, fann hon till slut en skoaffär där hon skulle inhandla ett par pums med imiterat skinn till dottern. Utbudet var bedövande och visste varken ut eller in och kände hur världens käftar började slå igen över henne. Men plötsligt dök ett bekant ansikte upp i synfältet. Hon genomförs av en stor befrielse, reste sig leende upp och gick den bekante till mötes med öppna armar. Hon sade "så roligt att se dig" och vandrade rakt in i en spegel som krossades med ett imponerande brak.

Hon hade sett sin egen avbild.

Och visst fylls man med en innerligt medkänsla med denna kvinna samtidigt som man slår ner blicken och skrattar. Det kunde ha hänt en själv.

Jag har en berättelse till, men den kunde inte ha hänt mig. Även denna gång handlar om en kvinna, en kvinna i trettioårsåldern som begav sig till stadens. Men nu till primärvården. Det är en av primärvårdens läkare som förmedlat denna berättelse. Kvinnan mådde inte riktigt bra och begav sig alltså till stadens primärvård. Läkaren tittade henne i halsen och klämde lite efter lymfkörtlar, varefter han bad henne att ta av sig på överkroppen och ta på sig landstingets blå plastofflor. Under tiden gick han ut i ett angränsande rum och studerade hennes journal. När han kom tillbaka satt hon där på sjukhusbritten med bar överkropp och de blå tossorna hade hon trätt över tutterna.

Ack, människans utsatthet, denna gemensamma källa för tragik och inre humor.